

Posudek oponentky diplomové práce

JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.

Název práce: Omezení práv vlastníka nemovitosti z důvodu ochrany přírody a krajiny

Autor práce: Monika Hrabánková

Diplomová práce je zpracována v celkovém rozsahu 110 stran, z toho 91 stran vlastního textu (celkový počet znaků včetně mezer činí dle čestného prohlášení autorky 194 502). Kromě úvodu a závěru je výklad členěn do pěti částí věnovaných postupně pramenům právní úpravy omezení vlastnického práva, vymezení základních pojmů, obecným charakteristikám omezení vlastnického práva, vybraným nástrojům ochrany omezujícím vlastnické právo z důvodu ochrany přírody a krajiny a náhradě újmy. Práci doplňují seznamy zkratk a použitých zdrojů, čtyři přílohy a povinné součásti (abstrakty, klíčová slova).

Datum odevzdání práce: 31. října 2022

Aktuálnost (novost) tématu: Téma omezení (a omezování) vlastnického práva z důvodu ochrany životního prostředí patří mezi tradiční témata práva životního prostředí, resp. pozemkového práva. S ohledem na jeho „nadčasový“ význam a řadu přetrvávajících sporných otázek však toto téma bezpochyby nelze označit za vyčerpané. Autorka navíc téma vhodným způsobem zužuje jak z hlediska předmětu omezovaného vlastnického práva (nemovitost), tak zejména z hlediska důvodů omezení (ochrana přírody a krajiny). Volbu tématu, byť není nijak originální, proto hodnotím kladně.

Náročnost tématu: Téma považuji za středně náročné. Relevantní právní úprava je relativně rozsáhlá a kombinuje aspekty práva soukromého a veřejného. Zároveň se však jedná o téma, kterému je odbornou právní literaturou věnována dostatečná pozornost a problémové otázky jsou známé.

Hodnocení práce: Práci celkově hodnotím jako poměrně zdařilou, prokazuje autorčinu orientaci v tématu a její poctivý přístup k jeho zpracování. Přesto k ní však mám několik připomínek. Začnu hned tou zásadní, kterou je zvolený poměr výkladu věnovaného obecným otázkám (části druhá až čtvrtá) a výkladu věnovaného samotnému tématu práce, totiž omezením vlastnického práva vyplývajícím ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Autorka obecným otázkám věnuje přes 40 stran, tedy více než polovinu práce (nepočítáme-li úvod a závěr), v důsledku čehož jí na ucelené pojednání o omezeních vlastnického práva vyplývajících ze zákona o ochraně přírody a krajiny nezůstává prostor (což ostatně sama potvrzuje, když část pátou nazývá „*Vybrané nástroje ochrany omezující vlastnické právo*“). Pozornost tak není věnována některým stěžejním nástrojům omezujícím vlastníka pozemku, jako jsou například územní systémy ekologické stability, významné krajinné prvky či zvláštní druhová ochrana (z pohledu vlastníka pozemku významná zejména

ve vztahu k planě rostoucím rostlinám), a některé důležité dílčí otázky jsou pojednány jen velmi stručně (např. náhrada újmy za omezení vlastnického práva v zákoně o ochraně přírody a krajiny, které autorka věnuje pouhé dvě strany). Přitom obecnou část výkladu bylo bezpochyby možné zkrátit – některé pasáže se v ní opakují (například čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod je citován celkem třikrát – na str. 7, 16 a 40), jiné jsou pouhým přepisem vybraných ustanovení právních předpisů bez zřejmé souvislosti s tématem (např. kapitola 3.4.3 věnovaná „*Vymezení základních pojmů a principů*“ zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí) či z hlediska tématu nadbytečné (např. kapitola 3.5.3 popisující strukturu a systematiku zákona o ochraně přírody a krajiny). Druhou připomínku směřuji k práci s odbornou literaturou. Zdroje, které autorka používá, jsou dobře vybrané, názory v nich uvedené však autorka často přejímá zcela nekriticky, bez vlastní analýzy dotčených právních ustanovení či relevantní judikatury (týká se to zejména publikací KOCOUREK, T. *Omezení vlastnického práva k pozemkům ve prospěch ochrany životního prostředí*. Praha: Leges, 2012 a VOMÁČKA, V., KNOTEK, J., KONEČNÁ, M., HANÁK, J., DIENSTBIER, F., PRŮCHOVÁ, I. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018). Jako příklad lze uvést část šestou, kde autorka uvádí, že složkové zákony životního prostředí reflektují rozdílnost institutů újmy a škody „*a z terminologického hlediska se vyhýbají používání pojmu náhrada škody v místech, kde se jedná o náhradu újmy v souvislosti s omezením vlastnického práva*“ (str. 81), přičemž tento její závěr nevychází z vlastní analýzy příslušných právních předpisů, ale přebírá jej z odborné literatury. Další připomínky jsou drobnější a týkají se především formální stránky práce: při „představování“ vědecké práce není zcela vhodné používat výrazy typu „ráda bych rozebrala/doplnila/se zaměřila“ a podobné (Úvod, str. 3-5), preferován je oznamovací způsob, ať již v přítomném, či budoucím čase; při citacích názorů odborníků postačuje pouze příjmení, není třeba uvádět i první písmeno křestního jména; v případě opakovaných odkazů na tytéž zdroje je vhodnější zkrácený odkaz za použití výrazů „cit. dílo“ (případně latinské „*op. cit.*“), a to zejména následují-li odkazy bezprostředně po sobě (např. poznámky pod čarou č. 116 a 117 či 151 a 152); u zmínky o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (str. 8-9) by bylo vhodné upřesnit rok a místo přijetí, stejně jako geografickou působnost (úmluva je známější pod názvem „Evropská úmluva o lidských právech“, pro neznalého čtenáře může být použitý oficiální název matoucí); shrnutí dílčích částí výkladu by mělo být buď u všech kapitol, nebo u žádné, uvedení jen někde nedává z hlediska struktury výkladu smysl.

Po kritice, která je úkolem oponenta, však musím uvést i řadu kladných aspektů práce. Je zpracována srozumitelným a čtivým stylem, téměř se v ní neobjevují pravopisné chyby a překlepy a má velmi dobrou grafickou úpravu. Velká část výkladu věnovaného obecným aspektům tématu je zajímavá a vhodně zasazuje konkrétní nástroje omezující vlastnické právo z důvodu ochrany přírody a krajiny do širšího kontextu. Kapitola pátá, věnovaná konkrétním nástrojům zákona o ochraně přírody a krajiny, srozumitelně rozebírá nejzajímavější typy omezení; zajímavý je i podrobnější výklad týkající se jeskyní a přechodně chráněných ploch. Dobře je zpracován závěr práce, v němž autorka shrnuje svá nejvýznamnější zjištění a uvádí vlastní názory (byť osobně ne se všemi souhlasím, konkrétně s názorem, že by stát měl v případě přechodně chráněných ploch kompenzovat i nepatrné újmy, uvedeným na str. 89).

Doporučení k obhajobě a návrh klasifikace: S ohledem na výše uvedené konstatuji, že předložená práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce na Právnické fakultě UK, a doporučuji ji k ústní obhajobě s navrženým klasifikačním stupněm **velmi dobře**.

Otázky k zodpovězení při obhajobě:

1. Za analýzy právní úpravy vlastnictví jeskyní na str. 51 a 52 a jejího zhodnocení na str. 89 a 90 není zcela zřejmé, jaký vlastnický režim by autorka považovala pro jeskyně za nejvhodnější a proč. Prosím ji o vyjádření v tomto směru.
2. Kritické zhodnocení právní úpravy poskytování náhrad za omezení vlastnického práva vlastníka nemovitosti z důvodu ochrany přírody a krajiny.

V Praze dne 25. listopadu 2022

.....
JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.
oponentka diplomové práce